

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhajajo vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din. za inostranstvo 80 Din. Članek sekcije J. U. U. plačajo list in članarina. Oglaš po ceniku in dogovoru, ena vsaka posebej. Pošt. štev. 17.197. Telefon 3112

Pred novimi namestitvami in premestitvami učiteljstva.

Namestitve in premestitve učiteljstva so najtežji in najdelikatnejši del personalne prosvetne politike.

Zgodovina učiteljskega stanu nas uči, da se je s koruptivnimi namestitvami zanašalo največjemore v učiteljski stan. Svoje čase so uporabljali namestitve in premestitve politične stranke kot sredstvo, da so si z njimi pridobile strankarske pristaje in so si utrjevale svojo strankarsko moč. Niso pomislile, da s tem korumpirajo učiteljski stan in z njim zanašajo nemoralo tudi v narod. Ob razpisu in razporedu pri namestitvah so vplivale na svoje eksponente na merodajnih mestih, ki so prestevali kosti vsakega učitelja, ali je več »liberalnih« ali »klerikalnih« ter so na podlagi tega nameščali na boljše mesta same svoje pristaje v poedinah krajih brez ozira na strokovne sposobnosti in določbe zakona.

Za zlo moramo smatrati, da se je v poedinah dobah dajalo pri namestitvah tudi prednost vsem mogočim izvenšolskim ozirom in momentom, s katerimi so prihajali poslanci in laiki pred oblast ter so se vmešavali v učiteljska nameščanja in premestitve. Uradniki na merodajnih mestih so sami odpirali glede namestitve vrata lajskim osebam, ker so se ozirali na njih zahteve in pripombe ter so jim dajali pojasnila v zadevah, ki se njih niso niti tikale in v katerih je še vprašanje, ako so se imeli sploh pravico vtikati in zahtevati pojasnil. S tem se je rahljalo korektno službeno poslovanje in se je uničila vsaka službena in uradna tajnost, pa bodisi še v tako poverljivih zadevah.

Bridki so spomini marsikaterega učitelja, ki je bil žrtve tedanjih razmer — na te žalostne čase.

Kdo je več trpel pri tem kot učiteljstvo in šola sama.

Službene in strokovne vrednote so izgubljale popolnoma svojo vrednost in ni dobil službe oni, ki je bil dober in najboljši učitelj v šoli in izven nje, temveč oni, ki je prednjačil po vseh drugih vrednotah — četudi so bile za šolo in prosveto dvomljive vrednosti.

Zakon in službeni predpisi se niso upoštevali in so izgubili svojo vrednost, razpisi se postali iluzorni in strah je moralo postajati vsakega resno mislečega šolnika za šolo, ker je rodilo to vedno hušje reakcije in zarezavalo vedno globlje brazde nemorale našega javnega šolskega življenja.

Kar se ni širilo nemorale v javni obliki se je razširjala ista še bolj z namestitvami »pod roko ali pod klobukom«, pri čemer so sodelovali vsi mogoči tajni »minerji«, ki so polagali »mine« pod službeno in stanovsko moralo učiteljstva in s tem pod zdravo prosvetno personalno politiko in bodočnost zdravega razvoja jugoslovanske šole. Trkali so ti »minerji« na vrata oblasti pod firmo raznih strank, pod firmo raznih strankarskih in nacionalnih društev ali pod firmo osebnega prijateljstva in stikov z raznimi »visjimi« osebnostmi in funkcionarji in z njihovimi vizitkami — in odpirali so se jim vrata na stečaj ter se jim je ugodilo vse...

Strah in mraz pretresa človeka, ko pomisli na te čase!

Ali je čuda, če so se pričeli pod takimi razmerami učitelji posluževati potov, ki so jim bila edina možna za doseg ciljev, ker po zakonu in redni poti niso mogli doseči svojih pravic? Ali je čuda, če je bil s poedinici v nevarnosti celokupen učiteljski stan, da podleže nemoralu?

Bogu bodi hvala, da je učiteljski stan sam prvi izprevidel pogubonost nadaljevanja take poti in se je sam uprl taki personalni prosvetni politiki ter je pokazal, da se nadalje korumpirati ne da in se je odločil sam pričet s čiščenjem ter razgaljati one, ki so bili odgovorni in krivi tega razmera!

Pozneje je učiteljstvo izgubilo stalnost na službenem mestu. Pravi razpisi službenih mest, ki so nekoč dajali šolstvu neko stalnej-

šo in trdnjšo podlago in vrednost so prenehali. V vseh dobah so se pa vršila tudi prideljevanja učiteljstva. S tem je pa nastal kaos, da niti učiteljstvo ni vedelo, kje je prav za prav službeno mesto poedincev in tudi oblastva si čisto niso bila na jasnem katera namestitve je pri poedinah prava. Ministrski odloki se niso izvajali in so se osporjavali. Učitelje z ministrskimi dekreti so se državali na drugih mestih, osporjavali so se z vsemogočimi argumentacijami — da bi bili tam nadstevilni, pri tem so se pa prav na iste šole nameščale nove učne osebe.

Vse to je bilo na veliko škodo urejenim razmeram, je to bilo na škodo šolstvu in avtoriteti uprave.

Gotovo je, da je bila taka personalna politika preteklih dni na veliko škodo šolstva in našega stanu, da je bila nezdrava in ne-nacelna.

Kako je danes?

Za sedanjost dobo mora ostati za nas personalna prosvetna politika še nepopolna kos papirja, ki ga bomo popisali, ko se bodo izvršila imenovanja zadnji čas objavljenih službenih mest. Opazovali bomo in beležili ter videli, koliko bomo deležni načelne personalne prosvetne politike v sedanjosti dobi in koliko bo gorj omenjenih hib.

Med objavljenimi mesti so bile tudi Križe pri Trzinu. Gotovo so kompetitirali tudi družinski očetje z otroki, ki bi šolali svoje otroke v Trzinu ali Kranju. Objava prostega mesta ni bila ukinjena. Toda še pred potekom razporeda in imenovanj je bil na to mesto imenovan mlad tovariš, ki še ni dve leti na svojem sedanjem službenem mestu.

Popolnoma nič nista kriva na tem ministrstvo in oblast, na jasnem smo si v tem pogledu. Vemo, da so provzročili ta primer oni, ki so v ozadju. Zal nam je, ker bo ta primer vzbudil mnogo nejevolje med učiteljstvom. Vkljub temu hočemo krepiti moralo v učiteljstvu, hočemo utrjevati vero v pravico, hočemo se boriti proti demoralizaciji in korumpiranju učiteljskih vrst in hočemo dvigati službeno moralo med učiteljstvom, kar je naša dolžnost nas vseh.

Drugo je stališče in vprašanje stanovske organizacije v takih primerih!

Edino sredstvo, ki ga ima, je obsodba in čiščenje v lastnih vrstah!

Letošnja banovinska skupščina bo morala podvzeti mere v tem oziru in se poslužiti pravice, ki jo ima po pravilih.

Drugo je, kaj se pričakuje od predstojnega razporeda glede učiteljskih nameščenj in premestitve.

Učiteljstvo si ne želi drugega, kakor da zavlada v tem pogledu enkrat ravna črta. Da bodo nemogoča imenovanja mimo banske uprave ter da se bo izvajal zadnji ministrski odlok, da bo vsakdo disciplinsko kaznovan, kdor bo vlagal prošnje in zahteval imenovanje direktno od ministrstva. Da se ne bo dajala prednost dobro preskrbljenim poročenim učiteljem na službena mesta, dokler čaka na stotine učiteljskih abiturientov na službe — brez kruha. Učiteljstvo si ne želi drugega, kakor da se strogo postopa po zakonu in veljavnih predpisih; da se bodo prvo upoštevali šolsko delo in uradni podatki ter se bodo odklanjali neuradni lajski vplivi na učiteljska nameščanja. V sedanje težke gospodarske krizi pričakuje, da se službena mesta ne bodo oddajala brez objav in možnosti potegovati se za ista tudi družinskim očetom, ki težko čakajo že leta in leta, da bi prišli v bližino srednje šole, od koder bodo lahko šolali svoje otroke, ter da se bodo v prvi vrsti za taka mesta upoštevali. Učiteljstvo pričakuje, da se bodo pri sedanjem razporedu popravile tudi vse take pogrške iz preteklosti.

S tem želimo le dobro šoli in narodu. Zato pričakujemo, da pridemo enkrat na ravno črto zdrave personalne prosvetne politike.

O naši požrtvovalnosti.

Če opazujemo vse naše javno udejstvovanje, bodisi v sedanjem ali preteklih časih vidimo, da je učiteljski stan tisti, ki dela največ. Skoraj ne najde družstva ali zadrage, kjer bi učiteljstvo ne sodelovalo. Mnogo teh ustanov se ima zabavati bas učiteljstvu, da so se povzpelo na sedanjost vršino. Koliko dela in truda smo si naložili, trdim, da celo pri večji Pa zakli? Pri vsem tem ogromnem delu za druge je učitelj kot idealist pozabil na samega sebe, na svoj družini in na svoj stan. Ni potrebno to dokazovati s statističnimi podatki, pogledimo samo malo okoli sebe, pa bomo videli, koliko dela učiteljstvo v vseh mogočih organizacijah in kako razmeroma malo v stanovskih ustanovah.

Učiteljstvo Dravske banovine je na dobrem glasu. Tovariši nam priznavajo, da imamo sreska društva, kakor tudi sekcije dobro urejene, da pri nas »ide« itd. Če pogledamo pa naše ustanove, spoznamo, da tukaj nismo imeli toliko uspehov. Vztrajno samo naše socialne ustanove, ki so vedno verno ogledalo stanovske zavednosti in socialnega čuta. Tu vidimo, da zaostajamo daleč za tovariši v drugih okrajih. Ze davnno pred vojno je imel Zagreb svoj Učiteljski dom, istotako tudi Beograd, h kateremu je pristoel še po vojni Djački dom. Ljubljana še po 38-letnem zbiranju nima svojega doma. Srečnejši je v tem oziru Maribor, ki je v razmeroma kratkem času, v 10 letih pri-

V domovino Tavčarja in Cankarja.

V nedeljo 19. t. m. avtobusni izlet Ljubljana—Škofja Loka—Poljanska dolina—Ziri—Logatec—Vrhnika—Ljubljana.

Gorenja vas v Poljanski dolini.

(Jutro)

Na seji dne 3. t. m. se je soglasno odobril predlog za prireditve gori navedene krožne izletniške proge.

Program: Odhod iz Ljubljane ob 8. jutraj izpred avtobusnega postajališča pred figovcem (kavarna Evropa)

Vmesni postanki in kratki ogledi po navetu udeležencev in pristanku vodstva izleta v Škofji Loki, na Visokem, v Poljanah in v Gorenji vasi.

Na Visokem ogled višokega gradu — nekdanja last brižinskih grofov zdaj pa dvorne dame ge. Franje dr. Tavčarjeve. Ogled višokih zanimivosti, Tavčarjevega muzeja. Polklopitev pri mavzoleju manom dr. Tavčarja. Kratke postanke v Poljanah, rojstnem kraju slikarjev Subicev. V Gorenji vasi skupno kosilo pri Sorliju, kopanje v Sori, odmor.

Popoldne nadaljevanje ture mimo Trebije, Fužin, žirovske elektrarne, v Ziri. Pre-

šel do njega in se tega ima po zaslugi par agilnih tovarišev, ki so s pomočjo gospodarske akcije omogočili nakup doma. Da so nam domovi potrebni, je menda prepričan vsakdo. Poleg socialnih dobrin, ki jih vsaka taka ustanova doprinese, so tudi v ugled organizaciji in stanu. — Sam vem, ko sem takoj po vojni prišel v Beograd in sem videl tamkajšnji Učiteljski dom, da mi je imponiralo delo naših tovarišev. Poleg tega sem videl še na več drugih stavbah napise, ki so mi pričali, da je bila ta ali ona ponosna stavba zgrajena iz volil rodoljubov. Uveril sem se o požrtvovalnosti naših bratov. Spomnil sem se ob tej priliki na naše mecene. Redka so pri nas volila v nacionalne ali socialne svrhe. V tem oziru bi se mi lahko od drugih marsikaj naučili.

Morda bo kdo mislil, da hočem reči, da učiteljstvo premalo žrtvuje. Ne, saj vemo, da je povprečno vsak učitelj član desetih društev, za katera izda letno velike svote, v nekaterih primerih dosega to izdatki letno celo mesečno plačo! Koliko teh dajatev za društva odpade za stanovska, pedagoška in

mu čez Rovte, slavni Logatec na Vrhniko. Sprehod k Močilniku, izviru Ljubljanice. Na Vrhniki — rojstnem kraju Ivana Cankarja (ogled rojstne hiše na Klanecu, spomenik velikega pisatelja) — poslovidni razstane pri »Lovcu«, zatem povratek v Ljubljano.

Pogoji: Udeležba za članstvo JUU in po njih vpeljane goste. Vožnja in kosilo (jutra, pečenka, 2 prikuhi, močnata jed) skupno Din 55 — za osebo. Polovico tega zneska je vplačati s prijavo v tajništvo JUU v Ljubljani, Franciškanska ulica do četrta 16. t. m. Kasnejše prijave se bodo vpoštevale ie, v kolikor bo to dopuščal prostor v avtlu. V primeru pravočasnih prijav bo vodstvo EO preskrbelo po potrebi tudi več avtov.

Opozarjamo, da je možnost udeležbe omogočena tudi izletnikom izven Ljubljane, ker bodo avtobusi odpeljali po prihodu jutranjih vlakov. —nč— izlet do obmejnih karant. Povratek proti do-

naše socialne ustanove. Procent je majhen in zakaj? Ker smo pri vseh potrebnih pa tudi nepotrebnih društvih. Plaćujemo za nje velike davke, zato ne zmoremo za stanovska društva. Vidimo druge, samega sebe pa ne. Spominjam se na razne skupščine, ko smo se prerekali po cele ure za kakšne dajateve, ki bi bile v prid stanu. Tudi če je šlo za 1 Din, je bilo vedno dovolj tovarišev, ki so bili proti.

Potrebno je in to posebno v sedanjih težkih časih, da prenehamo z dosedanjim načinom. Ostanimo člani samo tistih kulturnih društev, ki jih vsak posameznik smatra za potrebne, druga pa opustimo. Oprimo se z večjo verno stanovskih gospodarskih in socialnih institucij. Vse, kar žrtvujemo za te, je v prid nam samim.

Na naših društvenih zborovanjih, ko govorimo že o vsem drugem, razpravljamo še o teh vprašanjih, da ne bo potrebno vedno in vedno ponavljati: »V delu in žrtvah za druge ne pozabljamo lastnega stanua. Hočemo, da bo geslo našega dela: »Delajmo za sebe, za stan in narode!« C. H.

Šolski radio na Čehoslovaškem.

Šolski radio stopa v ČS. republiki vedno bolj in bolj v ospredje in se skuša postaviti z ostalim razvojem radiotelefonijske na prvo mesto. Sploh se pa sedaj zanimajo za šolski radio tudi oni, ki so hoteli ta velevažni šolski pripomoček vreči iz šole. Zaradi dobre organizacije in propagande šolskega radia je zbralo ministrstvo prosvete zbor dobrih delavcev, ki skupno z radiopodjetjem (Radio-journalom) v Pragi pripravljajo programe za šolsko mladino in skrbje za to, da se uvede šolski radio v vsako šolo. Zato naj bi si vsaka šola nabavila radio-prejemno postajo. Da bi se pa učiteljstvo natančno seznanilo s konstrukcijo radia in moglo s pridom izrabljati pri šolski mladini šolska izvajanja, je sklenilo ministrstvo prosvete skupno z »Radiojournalom« prirediti počitniške učiteljske tečaje radioamaterske stroke. Zato so bili v preteklih počitnicah prirejeni zadavni tečaji v Pragi, Brnu in Bratislavi. Povsod je učiteljstvo s svojo ogromno udeležbo pokazalo zanimanje za to stroko. Iz vsakega sreza je bil v ta tečaj poslan po eden učitelj, ki ima nalogo, da je sedaj referent za svoj srez in pomaga učiteljstvu pri osnovanju radio-sprejemnih postaj. Oni učitelji, ki so absolvirali ta tečaj, so si pridobili mnogo zadavnih spretnosti, poznajo razne motnje in znajo celo zgraditi radioaparati. Vendar pa so imeli ti tečaji nekaj napak, katere si je dobro zapomniti tudi pri nas, da bomo znali tudi mi kar najkoristnejše izrabiti take tečaje.

Glavna napaka, ki so jo opazili vsi posetniki, je bila ta, da ni bil tečaj voden po pedagoških, marveč po strokovnjakih. Ministrstvo je sicer napravilo vse formalnosti in

pripravilo vse potrebno, toda za vsebino tečaja je skrbel le »Radiojournal«. Ta je predložil program, ki je bil razdeljen tudi med posetnike, toda docenti ga sploh niso videli in ne poznali, tako da ni bil tečaj tak, kakor so si da nekateri zamislili. Tu je pa napaka. Zgodilo se je pa tako, da je bilo mnogo teoretičnih predavanj iz radiotelefonijske, da so nekatere partije obravnavali kar trije predavatelji, o nekaterih zadevah se pa sploh ni govorilo. Posebno so pogrešali praktičnih navodil za dobro sprejemanje. Nekateri predavatelji so se pokazali res dobri strokovnjaki, toda za praktično potrebo slušateljev, ki naj bodo tudi tehnični svetovalci šolskega radia in ker morajo imeti nadzorstvo nad sprejemnimi aparati v šolah, so povedali malo. Slušatelji so bili natančno poučeni o oddajni tehniki, malo so pa slišali o sprejemni tehniki. Na mizi so videli v njihovi nepripravljenosti vzoren sprejemni aparat, ki je mnogokrat deloval in je res lepo predvajal, a kako ga do bro ugledati in loviti postaje, pa niso vedeli. Vedeli in slišali so le, da dobro deluje in da je zelo drag. O napakah v sprejemu pa je bilo le malo povedano, a kar so gospodje povedali, je bilo največkrat le na vprašanja od strani slušateljev. — Drugi predavatelji so res lepo in zanimivo predavali — a zopet — sama teorija. Posebno dolgočasna so bila 5 in pol ure trajajoča predavanja o akustiki in dinamiki. Taka predavanja bi se lahko skrčila na 1 uro tedensko. Tako se je o tem govorilo na dolgo in široko in brez posebnega zanimanja. Ni torej zadosti, biti strokovnjak, potrebno je, da je pri takih predavanjih pedag.